

5. Фактори, що впливають на інвестиційну діяльність і ефективність інвестицій – URL: https://studme.com.ua/199207286846/investirovanie/factory_vliyayuschie_investitsionnyu_deyatelnost_effektivnost_investitsiy.htm.

6. Кочешков А. Нефинансовые показатели деятельности компании. – URL: <https://upr.ru/article/nefinansovye-pokazateli/>.

Філатов В. Ю.

Аспірант кафедри фінансів, НаУКМА

МОНІТОРИНГОВА ФУНКЦІЯ КРЕДИТНОГО РЕЄСТРУ В УКРАЇНІ

З 1 січня 2019 року усі українські банки подають інформацію про позичальників фізичних осіб та юридичних осіб до Кредитного реєстру Національного банку України (далі – НБУ). Станом на початок 2021 року в ньому вже наявна інформація про більш ніж 50 тисяч боржників-фізичних осіб та 30 тисяч боржників юридичних осіб – це позичальники, які мають позики на суму більшу ніж 100 мінімальних заробітних плат.

Оцінити ефект від впровадження Кредитного реєстру (далі – КР) в Україні на кредитну політику банків доволі важко. На ринку вже досить довгий час присутні Бюро кредитних історій (далі – БКІ), які в більшості випадків надають необхідну інформацію. Враховуючи високий поріг мінімальної суми, ефект можна оцінити лише в довгостроковій перспективі. З регулятивної ж точки зору впровадження КР – це потужний інструмент для моніторингу та макропруденційної політики, адже тепер НБУ має всю необхідну інформацію про всіх боржників, кредити яких вище порогу.

1. Кредитний реєстр в інших країнах. В інших країнах, як в Європі так і в світі, впровадження КР мало різний вплив. Це залежало і від розміру ринку, і від особливостей країни, культури, від потужності наявних БКІ та порогом самого КР.

З однієї сторони саме впровадження КР завжди впливало на кредитний ринок. Зокрема дослідники Ralph De Haas, Matteo Millone, Jaap Bos (2016) на основі даних з Боснії і Герцеговини показали, що впровадження КР зменшило реальний кредитний ризик для нових кредитів, а також зменшило процентну ставку для повторних клієнтів з гарною історією. Allen N. Berger та інші (2011) оцінили ефект застави на кредитну політику та дійшли виснову, що дані з КР допомогли чітко розмежувати ефект застави від інших ефектів. Однак, Bennardo та інші (2010) показали, що у випадку не великої волатильності цін на заставу впровадження централізованого КР збільшує доступність кредиту.

З іншої сторони моніторингова функція КР може суттєво збільшити ефективність регуляторної політики НБУ. Дослідники з Банку Франції Dietsch та Welter-Nicol (2014) зокрема дослідили, як запровадження окремих рівнів Loan to value (LTV) та Debt service to income (DSTI) вплинуло на якість нових кредитів. В свою чергу, Uluc та Wieladeck (2015) оцінили ефект впровадження контрциклічного буферу капіталу на іпотечні кредити. Зокрема, автори показали,

що збільшення вимог до капіталу на 100 базисних пунктів призводить до зменшення середнього обсягу кредиту на 5.4%.

Колеги з Національного банку Чехії використовують КР регулярно для широкого діапазону задач. Зокрема Копеšný та інші (2015) наводять приклади використання: моніторинг рівня дефолтів, індикаторів кредитних стандартів, співвідношення непрацюючих кредитів до всіх кредитів, а також моніторинг класифікації боржників поміж банків.

2. Моніторингова функція КР в НБУ. Відповідно до стратегії макропруденційної політики КР – це одне з чотирьох джерел інформації про боржників-фізичних осіб. Більше того, це єдине джерело, яке містить інформацію на рівні боржників, а не на агрегованому рівні.

Ціль макропруденційної політики – попередити накопичення системних ризиків заради збереження фінансової стабільності. Для ефективного досягнення і контролю, ціль поділяється на проміжні цілі (відповідно до стратегії макропруденційної політики): 1) обмеження та недопущення надмірного зростання кредитування та боргового навантаження; 2) обмеження та недопущення дефіциту ліквідності та значного розриву між строками активів та пасивів; 3) підвищення стійкості фінансової інфраструктури; 4) обмеження прямої і непрямой концентрації ризиків; 5) обмеження системного впливу викривлених стимулів з метою зниження морального ризику.

КР може бути особливо цінним в контексті першої, четвертої та п'ятої проміжних цілей. Це може відбуватися зокрема через впровадження буферів капіталу, калібрації ваг ризику, впровадження вимог щодо LTV, DSTI, а також калібрації діапазонів ймовірності дефолту (probability of default – PD) та втрат у разі дефолту (loss given default – LGD) в рамках Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року № 351 (зі змінами) (далі – Положення 351).

Інформація з КР також може бути використана для формування методології стрес-тестування банківської системи, зокрема параметрів кредитного ризику.

Кожен з запропонованих інструментів може реалізуватися по-різному. Для одних буде достатньо простого статистичного моніторингу, а для інших необхідно розробляти окремі моделі.

2.1. Калібрація контрциклічного буферу капіталу. Класичний підхід для калібрації контрциклічного буферу капіталу – це знаходження різниці між темпами зростання портфелю та значенням тренду, тобто знаходження так званого «Basel gap». Проте в країнах де рівень закредитованості економіки значно нижче потенціалу, спиратися на один індикатор не коректно. Зокрема додатковими інструментами може слугувати розподіл кредитів за класами та за рівнем доходу. Ці дані наявні в КР.

2.2. Вимоги до DSTI, LTV. Через високий поріг кредити в КР в більшості під заставою нерухомості. Тож, цю інформацію можна вважати репрезентативним джерелом про реальний рівень DSTI та LTV. НБУ в режимі реального часу може знаходити середні, медіанні рівні по системі. Окрім цього,

регулятор може будувати розподіл за персентилями, що є більш цінно з точки зору макропруденційної політики. Динаміка такого розподілу (зміна нахилу розподілу в одну чи іншу сторону) може впливати на зміну макропруденційних вимог.

Більше того, дані з КР можуть бути використані для оцінки рівноважного рівня DSTI та LTV. Адже занадто жорсткі вимоги можуть штучно уповільнювати темп розвитку іпотечного кредитування, а занадто м'які вимоги можуть спровокувати накопичення системних ризиків.

3. Калібрація діапазонів PD та LGD. Відповідно до Положення №351 банки оцінюють PD та LGD у визначених діапазонах. Для того, щоб відкалібрувати ці діапазони для іпотечних кредитів, можна використовувати дані з КР.

Для калібрації цих значень може бути використана скорингова модель. По-перше, модель допоможе виявити найбільш впливові фактори на рівень дефолту. По-друге, на основі реального рівня кредитного ризику оцінити оптимальний діапазон PD та LGD для кожної з підгруп.

Висновки. КР дійсно є ефективним інструментом моніторингу ризиків банківської системи. Це, зокрема, підтверджують дослідження Банку Франції, Національного банку Чехії.

На сьогодні ж реєстр в Україні ще не є потужним інструментом як для впливу на кредитний ринок, так і на регуляторну політику. Проте зі збільшенням бази кредитів, з потенційним зменшенням порогу для реєстру статус-кво може змінитися. На сьогодні особливу роль КР може відігравати в розвитку іпотечного кредитування. Низька база створює нові виклики для регулятора. Адже накопичення системних ризиків може відбуватися достатньо швидко, реагувати ж необхідно відповідно.

Список використаних джерел:

1. Bos, J. W., De Haas, R., & Millone, M. (2016). Show me yours and I'll show you mine: sharing borrower information in a competitive credit market. BAFFI CAREFIN Centre Research Paper, (2015-8).
2. Berger, A.N., Scott Frame, W., Ioannidou, V. (2011). Tests of ex ante versus ex post theories of collateral using private and public information. Journal of Financial Economics 100(1), 85-97.
3. Uluc, A., and Wieladek, T. (2015). Capital requirements, risk shifting and the mortgage market, Bank of England working papers 572, Bank of England.
4. Dietsch, M. and Welter-Nicol, C. (2014). Do LTV and DSTI caps make banks more resilient?, Débats économiques et financiers N°13, Banque de France ACPR.
5. Bennardo, A., Pagano, M., Piccolo, S. (2015). Multiple bank lending, creditor rights, and information sharing. Review of Finance 19, 519-570.
6. Konečný, T., Plašil, M., Rusnák, M., and Řežábek, P. (2015). Use of the Czech Central Credit Register for Financial Stability Purposes, Czech National Bank Financial Stability Report 2014/2015.
7. Стратегія макропруденційної політики (2018). Національний банк України.